

POSTANOWIENIE

Dnia 10 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa D. S.
przeciwko M. S.
o ochronę dóbr osobistych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 czerwca 2020 r.,
na skutek skargi powódki
o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 22 marca 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

1. odrzuca skargę,

2. przyznaje radcy prawnemu P. P. i nakazuje wypłacić na jego rzecz ze środków Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych, powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu skarżącej D. S. .

UZASADNIENIE

Skarżąca D. S. [= wniosła o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...). Argumentując, że wzruszenie tego orzeczenia nie było i nie jest możliwe, skarżąca powołała się na okoliczność,

że ustanowiony dla niej z urzędu pełnomocnik sporządził opinię o niezasadności składania w sprawie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku podlegała odrzuceniu.

Skarga taka jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego celem pozostaje uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa naprawienia szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego wyroku. Dostęp do tego środka jest limitowany za pomocą postawienia wymagania, że nie była i nie jest możliwa zmiana lub uchylenie wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, przez którego wydanie została wyrządzona szkoda (art. 424¹ § 1 in fine k.p.c.). Oznacza to, że obowiązkiem strony jest wykorzystanie wszystkich przysługujących jej środków prawnych w celu niedopuszczenia do powstania szkody, której naprawieniu miałoby następnie służyć uzyskanie prejudykatu.

W korelacji z tymi założeniami skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia pozostaje wynikające z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. wymaganie konstrukcyjne, aby skarga zawierała wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a poza tym, gdy skargę wniesiono, stosując art. 424¹ § 2 k.p.c., że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi. Ponadto zgodnie z art. 424⁸ § 2 k.p.c. podstawa do odrzucenia skargi występuje m.in. wówczas, gdy zmiana zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych była lub jest możliwa, tzn. obiektywnie występuje lub występowała możliwość takiej zmiany.

Pierwsza z ww. podstaw odnosi się zatem do samej treści skargi, przy czym w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. prawodawca nie poprzestał na kryterium wskazania niemożliwości wzruszenia zaskarżonego orzeczenia, lecz postawił dalej idące wymaganie „wykazania” takiej okoliczności, czyli przedstawienia wywodu, wspartego przedłożeniem stosownych materiałów, z których ma wynikać wniosek

o niemożliwości wzruszenia orzeczenia w drodze innych środków prawnych. Druga natomiast z podstaw odrzucenia skargi dotyczy oceny możliwości zmiany zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych i oznacza, że Sąd jest zobligowany każdorazowo zbadać, czy obiektywnie taka zmiana była lub jest możliwa.

Odnosząc te uwagi do okoliczności niniejszej sprawy, należy podnieść, że przywołany w uzasadnieniu skargi fakt sporządzenia przez ustanowionego z urzędu pełnomocnika opinii, o której mowa w art. 118 § 5 zd. 2 k.p.c., nie przesądza, że wzruszenie kwestionowanego obecnie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) nie było możliwe. Przepisy art. 424¹ § 1 in fine k.p.c. oraz art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. odnoszą się bowiem do niemożliwości rozumianej obiektywnie, którą należy utożsamiać z szeroko ujmowaną niedopuszczalnością środka zaskarżenia, a nie do faktycznej sfery działań dostępnych stronie (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2009 r., IV CNP 23/09). Z utrwalonego stanowiska orzecznictwa wynika, że samo wskazanie na okoliczność tego, iż adwokat lub radca prawny ustanowiony w związku z postępowaniem kasacyjnym nie stwierdził podstaw do wniesienia skargi, nie oznacza, że skarżący wykazał okoliczność, o której mowa w art. 424¹ § 1 in fine k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego z: 17 września 2014 r., V CNP 6/14, 18 października 2017 r., I BP 15/16).

Stosownie do art. 424⁸ § 1 k.p.c. zachodziły więc podstawy do odrzucenia skargi jako niespełniającej wymagań określonych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. Także w obiektywnej ocenie zmiana zaskarżonego wyroku była możliwa. Z tej przyczyny nie zachodziła potrzeba odnoszenia się do kwestii zachowania terminu do wniesienia skargi oraz do tego, czy spełnione zostało wymaganie formalne uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy.

Wobec zaistnienia opisanych wyżej podstaw do odrzucenia skargi jedynie na marginesie wypada zauważyć, że zgodnie z aktualnym stanowiskiem orzecznictwa skuteczne wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem jest wykluczone w sprawach, w których możliwe jest wystąpienie ze skargą nadzwyczajną, o której mowa w art. 89 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym

(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 825 z późn. zm.). Skarżąca pominęła odniesienie się do tego środka zaskarżenia, co stanowiło niezależną podstawę do odrzucenia przedmiotowej skargi (postanowienia Sądu Najwyższego z: 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18, 11 stycznia 2019, II CNP 53/18).

O wynagrodzeniu pełnomocnika działającego z urzędu orzeczono na podstawie § 8 pkt 5 w zw. z § 16 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 68).

Z uwagi na powyższe orzeczono, jak w sentencji postanowienia.